

Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG)

Årsrapport 2001

Overordnet mål for virksomheten

FUG er et selvstendig rådgivende organ for Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) i saker om samarbeid mellom hjem og skole. FUG skal arbeide for et godt samarbeid mellom hjem og skole, styrke foreldrenes engasjement i grunnskolen og ivareta foreldrenes interesser i skolesammenheng.

Styringsdokumenter for FUGs virksomhet er

- Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L 97)
- Opplæringslova og Forskrift til Opplæringslova
- St. prp. nr 1
- Tildelingsbrev til Foreldreutvalget for grunnskolen
- St meld nr 14 (1997 – 98) Om foreldremedverknad i grunnskolen
- FUGs plandokumenter

Prioriterte oppgaver for FUG i 2001

Gjennomførte tiltak

Resultatmål:

- **Iverksette tiltak for at foreldre med barn i grunnskolen får informasjon, rådgivning og veiledningsmateriell om skole- og oppvekstmiljø, herunder gjennom økt satsning på Internett-baserte løsninger**

Informasjon til og kommunikasjon med brukerne har blitt ivaretatt gjennom Foreldre-kontakten, Foreldreaksjonen 2001, FUG-INFO, FUG-publikasjonene, utviklingsprosjektet hjem-skolesamarbeid, FUGs hjemmeside på Internett, kurs- og foredragsvirksomhet og, ikke minst, gjennom rådgivningsvirksomhet.

Dette året har hovedsatsningen vært på Foreldreaksjonen "Barn kommer ikke i reprise", og mye ressurser har gått med til å gjennomføre den.

Nedenfor gir vi en beskrivelse av de enkelte tiltakene innenfor hovedmålet informasjon, rådgivning og veiledningsmateriell om skole og oppvekstmiljø.

Foreldrekontakten

FUGs informasjonsblad, Foreldrekontakten, kom i 2000 ut med 4 nummer. Foreldrekontakten nr. 4 - 2001 markerte at FUG i 2001 har 25-årsjubileum.

Foreldrekontakten er utvalgets viktigste informasjonkanal til foreldre med barn i grunnskolen. Det trykkes nå i 121 000 eks og sendes til alle klasse-kontakter (2 i hver klasse), alle klassestyrere og til en rekke andre enkeltpersoner, instanser og organisasjoner.

Foreldrekontakten er en av FUGs viktigste satsninger. 4 nummer av Foreldrekontakten koster ca. 1.3 millioner, da er både lay-out, trykking, pakking og porto inkludert.

FUG-materiell

Nye hefter

I St meld nr 14 (1997 – 98) er det foreslått ulike tiltak for å bedre samhandlingen mellom hjem og skole. Bl. a. er det anbefalt å utvikle informasjons- og rettleidningsmateriell til foreldre på områder som er særlig viktige for foreldrene.

På grunn av knappe ressurser er det bare utarbeidet ett nytt hefte og en ressursperm i 2001:

- Medlem av FAU - hva nå?
- Ressursperm for kommunale foreldreutvalg

Reviderte hefter

På grunn av at nytt lovverk (opplæringslov og forskrift) for skolen trådte i kraft 01.08.99, har det vært nødvendig å gjennomgå alle FUGs publikasjoner med henblikk på revisjon.

Følgende hefte er revidert i 2001:

- Konfliktløsning i skolen

FUG på Internett

FUG har etablert egen hjemmeside på Internett med informasjon om FUG, oversikt over publikasjonene og aktuelt stoff om samarbeid mellom hjem og skole. Materiell kan nå bestilles direkte fra nettet.

Både Foreldrekontakten og FUG-INFO legges ut på nettet så snart nye nummer foreligger. Siden har følgende adresse: <http://fug.subnett.no>

IKT-prosjekt

FUG har fått innvilget midler fra UFD til et to-årig prosjekt for å etablere et elektronisk foreldreNettverk. Prosjektmedarbeider ble tilsatt 01.12.01. Hovedmålet med prosjektet er å gi foreldre støtte til å ivareta sin rolle i skolen gjennom en godt tilrettelagt og lett tilgjengelig kunnskapsbase. Gjennom denne basen vil FUG også gi foreldre arenaer for drøftinger og

erfaringsutveksling.

Resultatmål:

- **Arbeide for å gi foreldre økt kompetanse om barnas skole, hjem-skolesamarbeid og rollen som tillitsvalgte foreldre**
- **Bidra til å styrke skolenes kompetanse på området hjem-skolesamarbeid**

Kurs- og foredragsvirksomhet

Både FUG-medlemmer og ansatte i sekretariatet har i løpet av året hatt en omfattende kurs- og foredragsvirksomhet på skoler og i kommuner og fylker over hele landet. Utvalg og sekretariat blir stadig oftere kontaktet av foreldre og ansatte på skole- og kommunenivå som ønsker ressurspersoner til å holde kurs og foredrag, delta i debatter, bistå ved etablering av kommunale foreldreutvalg osv.

Rådgivningsvirksomhet

FUG-medlemmene og sekretariatet har hele året hatt en stor mengde henvendelser fra foreldre, ansatte i skoler og kommuner og andre. Henvendelsene på e-post er økende. Gjennom henvendelsene registrerer FUG at foreldre i økende grad blir mer bevisste på sin rolle som brukere av offentlige tjenester og de rettigheter foreldre og elever har. Foreldre kjenner forvaltningen og de ønsker å ha reell innflytelse og medvirkning i skole spørsmål. De fleste telefonhenvendelser i 2001 har blitt registrert. Det har vært ca. 1150 telefonhenvendelser til sekretariatet i 2001. Henvendelsene dreier seg bl. a. om

- Hva det innebærer å være tillitsvalgte foreldre: medlemmer av FAU/SU, klassekontakter
- skolenedleggelse, kretsgrenser
- konflikter og mobbing
- arbeidsmiljø og læringsmiljø
- spesialundervisning, elevenes og foreldrenes rettigheter
- kommuneøkonomi
- informasjon til/skolering av foreldre
- foreldrebetaling
- skoleanlegg, inneklima, vedlikehold
- organisering av undervisningen, innhold i læreplanen
- om kommunale foreldreutvalg

Utviklingsprosjektet hjem-skolesamarbeid

Prosjektet avsluttes i 2002. Prosjektet er også omtalt på FUGs hjemmesider. Prosjektet gjennomføres i Oppland og Nordland fylker, fire kommuner i hvert fylke.

Det er gjennomført en rekke tiltak på skolene og i kommunene. Disse varierer en del både på

innhold, form og omfang, men det gjennomgående elementet er brukermedvirkning. Det er utviklet informasjon-/temakvelder med ulikt innhold for alle foreldre i målgruppen for prosjektet (1., 5. og 8. trinn) samt øvrige foreldre. I 2001 er det fokus på endring av praksis.

Utvikling av FAU og samarbeidsutvalg, der disse gruppene er aktive i utvikling av skolen, er vektlagt ved flere skoler.

Alle satser på at den bevisstgjøringen og den erfaringen med samarbeid som partene har hatt i prosjektperioden, skal være forankret i skolen når prosjektet er omme ved slutten av inneværende skoleår.

Hjem-skoleprosjektet kobles til andre satsingsområder / prosjekter i kommunen/ på skolen, bl. a. PILOT, "Alternativ arbeidstid og fleksibel ressursbruk på ungdomstrinnet", forsøksvirksomhet og skolevurdering.

Resultatmål:

- **Gi støtte til kommunale foreldreutvalg og bidra til etablering av flere kommunale foreldreutvalg**

Gjennom Foreldreaksjonen 2001 der nesten 50 kommunale foreldreutvalg i 17 fylker deltok, ble kontakten mellom FUG og de KFUene som deltok, styrket. Flere FUG-medlemmer, og spesielt leder og nestleder, deltok på de kommunale arrangementene i stafettperioden.

Den 28. mars arrangerte FUG et startseminar for KFUer som ønsket å delta i aksjonen.

FUG-INFO

For å ha en direkte informasjons-kanal til KFUene, gir FUG ut FUG-INFO, et enkelt informasjonsskriv som utarbeides av sekretariatet. FUG-INFO gis ut med fire nummer i året og gir informasjon om aktuelle saker som FUG arbeider med, nye hefter, tidspunkt for seminar, konferanser osv. Innholdet skal ellers reflektere det som skjer rundt i kommunene og som foreldrene er spesielt opptatt av. I 2001 har FUG-INFO inneholdt mye informasjon om Foreldreaksjonen 2001.

FUG oppfordrer de kommunale foreldreutvalgene til å sende aktuell informasjon til FUG om det som skjer på lokalplanet slik at FUG-INFO kan fungere som en idébank og være et redskap for erfarings- og idéutveksling. Opplaget er på ca. 200.

Resultatmål:

- **Bidra til utvikling av et bedre lærings- og oppvekstmiljø for barn i samarbeid med andre**

Utviklingsprosjektet hjem-skolesamarbeid er FUGs hovedsatsning på utvikling av et godt læringsmiljø.

FUG samarbeider med Læringscenteret om ulike tiltak for å utvikle et bedre lærings- og oppvekstmiljø, f.eks. om kvalitetsutvikling i skolen, utvikling av veiledning i sosial kompetanse og utviklingsprosjektet hjem-skolesamarbeid.

FUG har ellers arbeidet for å oppfylle dette resultatmålet gjennom ulike tiltak som f. eks.: deltatt som samarbeidspart i ulike grupper og utvalg, arrangert Grunnskolens uke, arrangert Foreldreaksjonen 2001 og delt ut den årlige Foreldreprisen.

FUG er etterspurt som samarbeidspart i en rekke grupper og utvalg. Dette viser at det er økt fokus på foreldrenes rolle i lærings- og oppvekstmiljøet. Nedenfor følger noen eksempler på grupper der FUG er representert:

- Rusmiddelpolitisk Råd – referansegruppe for sosialministeren
- Kompetanseutviklingsprogram for PPT og skoleledere (SAMTAK)
- nasjonal koordineringsgruppe
- Evaluering av Reform 97 – programstyre
- Styrking av barn og unges oppvekstmiljø – arbeidsgruppe
- Programme for International Student Assessment (PISA) og Civic Education Study (CIVIC) – referansegruppe
- Utvikling av veiledningsmateriell, skolebasert vurdering – referansegruppe
- Prosjekt innovasjon i læring, organisasjon og teknologi – referansegruppe
- Norsk Forms program for skole og omgivelser – ressursgruppe
- Prosjekt om hjem-skolesamarbeid i lærerutdanningen - referansegruppe
- European Parents' Association (EPA) ekspertgruppe for EU-programmet "Training Parents"
- Internett-etikk i skolen og kontroversielt innhold på Internett - referansegruppe
- Rekruttering til lærerutdanningen - referansegruppe
- Lærerutdanningsmeldinga - referansegruppe
- Foreldredeltaking i skolebasert vurdering - referansegruppe

Foreldreaksjonen 2001

FUGs hovedsatsning i 2001 var Foreldreaksjonen: *Barn kommer ikke i reprise*. I aksjonen ble det satt fokus på en rekke skolepolitiske spørsmål i forbindelse med stortingsvalget slik som: tilpasset opplæring, et likeverdig skoletilbud, tilpasset opplæring, gratis grunnskole, en skole i nærmiljøet og et sunt og helsefremmende arbeidsmiljø blir ikke imøtekommet.

FUG inviterte de kommunale foreldreutvalgene og FAUene til å delta i aksjonen. Til sammen deltok ca. 50 KFU i aksjonen, de representerte 17 fylker. Det ble avholdt et startseminar den 28. mars der det bl.a. ble delt ut materiell bestående av plakater, informasjonsbrosjyrer, buttons og meldingsbøker. Ett eks av alt materiellet ble i tillegg sendt til samtlige grunnskoler. FUG fikk tilbake utfylte meldingsbøker fra over 1000 skoler. Alle meldingene fra skolens elever, foreldre og ansatte ble skrevet ut og samlet fylkesvis. Utskrift av meldingene fra hele landet ble overlevert stortingspolitikere ved avslutningen av aksjonen i Spikersuppa 7. september.

I løpet av aksjonsperioden, fra 20. august til 11. september, var det store og små markeringer i aksjonskommunene, fra Kirkenes i nord til Kristiansand i sør. Foreldreaksjonen oppnådde det som var hensikten: å sette skolen på dagsordenen i valgkampen og å vise politikerne at foreldrene er mange og at de bryr seg.

Aksjonen ble lagt merke til av politikerne, sentralt og lokalt. Oppslutningen om de ulike arrangementene var noe varierende, det største arrangementet var i Verdal der 2500 elever, foreldre og ansatte i skolen møtte opp i borggården på Stiklestad.

Aksjonen har bidradd til å skape gode samarbeidsarenaer mellom politikere og foreldre i kommunen. Denne effekten må utnyttes til å videreutvikle hjem-skolesamarbeidet på alle nivåer. Aksjonen skal følges opp i 2002.

Det ble etablert en egen hjemmeside for Foreldreaksjonen: <http://www.fug.no> Her var det informasjon om aksjonen, oversikt over deltakere, og informasjon fra dag til dag om hva som skulle skje.

Grunnskolens uke 6. – 12. november

Grunnskolens uke er et landsomfattende tilbud til den enkelte skole om å engasjere seg for å knytte bedre kontakt mellom skole, foreldre og lokalsamfunn, og å gjøre skolens samarbeidspartnere oppmerksom på sitt ansvar og sine muligheter til samarbeid med skolen. Gjennom dette kan bl. a. foreldrene bidra til å gjøre skolens tilbud og elevenes læringsmiljø bedre.

Hovedtemaet for Grunnskolens uke i år var **Kultur**. Det ble satt fokus på det flerkulturelle i vid forstand, og en ønsket å synliggjøre mangfoldet i barn og unges egen kultur. Grunnskolens uke ble som vanlig arrangert i uke 45. I år var åpningen lagt til **Fredrikstad kino** der det var et variert program med hovedvekt på film og drama. Statsråd Kristin Clemet holdt åpningstalen.

Foreldreprisen

Foreldreprisen deles ut under åpningen av Grunnskolens uke. Den ble i delt ut for første gang i 1994. I år kom det inn 12 godt begrunnede forslag fra hele landet på personer som hadde gjort en

særlig fortjenstfull innsats for å fremme samarbeid mellom hjem og skole.

FUG sendte pressemelding med informasjon om alle de foreslåtte kandidatene til de respektive lokalaviser, og de ble meget godt fulgt opp av lokalpressen.

Fire av kandidatene ble nominert til prisen. Vinner ble *Komiteen for ny Stabekk skole*. Komiteen består av 5 - 6 foreldre som gjennom flere år har kjempet for at elever og lærere skal få en ny skole

I juryen for Foreldreprisen sitter statsråd i KUF, barneombud Trond Waage, skuespiller Lise Fjeldstad, fjorårets prisvinner (i 2001 representert ved Odd Erik Germundsson) og FUG-leder Hilde Sundve Jordheim.

Resultatmål:

- **Fortsette arbeidet med å utvikle samarbeidsrelasjoner med statens utdanningskontorer**

FUGs mål har vært å utvikle et nærmere og mer formalisert samarbeid med utdanningskontorene. Bakgrunnen for dette er at FUG opplever at skolesystemet, på alle nivåer, ikke er flinke nok til å ivareta hjem-skolesamarbeidet. I styringsdokumentene til SU-kontorene har UFD lagt inn at de skal samarbeide med FUG.

Målet var at FUG skulle etablere et formalisert samarbeid med 6 utdanningskontor i løpet av 2001. FUG har kommet i god dialog med fire SU-kontorer: Møre og Romsdal, Vestfold, Rogaland og Finnmark. Tre kontorer har fått tilskudd til gjennomføring av prosjekter om hjem-skolesamarbeid. De to siste kontorene har det ikke lyktes å inngå samarbeid med om en felles satsning.

På et møte for SU-direktørene og nestlederne i oktober hadde LS og FUG en felles presentasjon av tiltak for å utvikle et godt oppvekst- og læringsmiljø.

Resultatmål:

- **Iverksette tiltak som kan bidra til at funksjonshemmede barn i grunnskolealder får oppfylt sine rettigheter**

Det er en viktig oppgave for FUG å formidle informasjon overfor både foresatte til barn med funksjonshemminger og utøvende myndigheter når det gjelder rettigheter og plikter for barn med spesielle behov i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

FUG samarbeider med UFD om dette feltet. FUG har gitt innspill til UFD i deres behandling av prosjekt-søknader fra brukerorganisasjoner innenfor feltet, og der det er relevant, har UFD gitt pålegg om samarbeid med FUG.

FUG deltar i møter i Sentralt Brukerforum, og er med og utreder utviklingen av brukerforumet.

En stor andel av FUGs rådgivingsvirksomhet dreier seg om rett til særskilt tilrettelagt opplæring. FUG mener det må komme en ny debatt om integrering i skolen og om kvalitet på opplæringstilbudet til barn med store funksjonshemninger.

Resultatmål:

- **Iverksette tiltak som kan bidra til å inkludere foreldre fra språklige minoriteter i hjem-skole-samarbeidet**

Det er etablert praksis at det blant de oppnevnte foreldrerepresentantene i FUG er medlemmer med kompetanse på dette området. Det er både tids- og ressurskrevende å ivareta arbeidet for denne gruppen. FUG er derfor avhengig av samarbeid med andre. FUG har samarbeidet med Høyskolen i Oslo og Statens utdanningskontor i Oslo og Akershus om grunnlag og rammer for kartlegging av samarbeid mellom skole og foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn.

Et kurshefte for minoritetsspråklige foreldre er under utprøving på noen skoler..

Prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre - en ressurs for elevenes opplæring i skolen"

FUG er blitt anmodet av UFD om å stå ansvarlig for dette prosjektet som er tenkt å vare i tre år. FUG har behandlet og bearbeidet prosjektsøknaden, og er positiv til å ta ansvaret for gjennomføringen av prosjektet. Dette er formidlet til UFD.

Resultatmål: Bidra til at hjem-skole-samarbeidet vektlegges i lærerutdanningen og i lærernes etterutdanning

Et eget prosjekt om hjem-skolesamarbeid i lærerutdanningen, i regi av Læringscenteret, startet opp høsten 2000. 2 FUG-medlemmer er medlemmer av referansegruppen for prosjektet.

FUG er også representert i referansegruppen som arbeider med stortingsmelding om lærerutdanningen og i referansegruppen som er nedsatt for å øke rekrutteringen til lærerutdanningen.

Resultatmål:

- Videreføre det internasjonale samarbeidet

Nordisk Komité

FUG har et godt samarbeid med de øvrige nordiske foreldreorganisasjonene gjennom Nordisk Komité som består av lederne for foreldreorganisasjonene i de nordiske landene. Nordisk Komité avholder to møter i året.

European Parents' Association (EPA)

FUG er medlem av den europeiske foreldreorganisasjonen European Parents' Association (EPA). FUG-leder er medlem av EPAs Administrative Council som har møte 3 - 4 ganger i året.

Det nordiske og europeiske foreldresamarbeidet gir verdifulle impulser, og det er nyttig å dele erfaringer med andre land om hvordan hjem-skolesamarbeidet drives.

Gjennom EPA får FUG nyttig informasjon om forskning og anledning til å etablere nettverk for utveksling av erfaring.

Organisering av utvalg og sekretariat

Utvalget

Foreldreutvalget har 7 medlemmer og 2 varamedlemmer og oppnevnes av Kongen i statsråd for en fire-årsperiode. Medlemmene har barn i grunnskolealder eller barn i førskolealder som får spesial-pedagogisk hjelp, og arbeider aktivt som foreldrerepresentanter.

FUG-medlemmer 2000 - 2003

Nåværende utvalg ble oppnevnt 14. januar 2000 for fireårsperioden 2000 - 2003. Utvalget har følgende sammensetning:

Hilde Sundve Jordheim, Askøy	leder
Otto Kay Pettersen, Kristiansand	nestleder
Atta Ansari, Oslo	
Knut Kristoffersen, Sør-Varanger	
Eli Vatn, Vang i Valdres	
Ellen Mogård Larsen, Nesna	
Lino Lubiana, Råde	
Kirsti Berg, Oslo	vararepr.
Kjell Arne Hagen, Skedsmo	vararepr.

FUGs sekretariat

Sekretariatet består av fem personer:

Grete R. Reinemo, kontorsjef

Ingebjørg Johannessen, rådgiver

John R. Turner, rådgiver

Berit Welde, førstesekretær

Ebba Marie Køber, førstekonsulent (ansatt fra 01.12.01)

Sekretariatet har kontorlokaler i Møllergata 9 i Oslo sentrum.

Redaktør av Foreldrekontakten

Trine Suphammer, Drøbak

Møtevirksomhet

FUG-møter

Det har vært avholdt 5 ordinære møter i 2001. 4 av møtene har vært avholdt i Oslo og ett i Fredrikstad.

FUGs arbeidsutvalg har hatt 16 møter.

Møter mellom FUG og KUF

Det er etablert gode møterutiner mellom KUF og FUG, både med embetsverket og politisk ledelse.

FUG har i løpet av året hatt 7 møter med statsråden og/eller statssekretær i UFD.

Økonomi

Tildelingen til FUG for 2001 var på kr. 5 169 000 som var 2 mill. mindre enn det FUG hadde bedt om for å kunne utvikle virksomheten i tråd med mandatet. FUG vil arbeide videre for å øke de økonomiske rammene for utvalgets virksomhet.